

Hyvinvointiraportti 2017

Kaupunginvaltuusto

14.5.2018

Sisällysluettelo

Hyvinvointiraportti 2017	3
Johdanto	3
Tiivistelmä	3
Porilaisten hyvinvoinnin tila vuonna 2017.....	4
1. Talous ja elinvoima	4
2. Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet.....	4
3. Nuoret ja nuoret aikuiset	5
4. Työkäiset.....	6
5. Ikäihmiset.....	7
6. Kaikki ikäryhmät.....	7
Porin kaupungin hyvinvointiohjelman 2016-2025 tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017	8
Täydennykset valtuustokauden 2017-2020 kehittämissuunnitelmaan loppukaudelle.....	11

Hyvinvointiraportti 2017

Johdanto

Vuosittaisella hyvinvointiraportilla päivitetään hyvinvointikertomusta 2013-2016 ja -suunnitelmaa 2017-2020, joka on käsitelty ja hyväksytty kaupunginvaltuustossa 29.5.2017. Hyvinvointiraportin tarkoituksena on kertoa oleelliset muutokset porilaisten hyvinvoinnissa edellisen vuoden ajalta. Lisäksi raportissa kerrotaan, miten hyvinvointiohjelman 2016-2025 tavoitteet ovat toteutuneet vuonna 2017. Raportissa myös päivitetään ja täydennetään hyvinvointikertomuksessa mainittuja kehittämisehdotuksia.

Tässä raportissa korostuu lasten ja nuorten osuus, sillä kouluterveyskyselystä saadut tuoreimmat tulokset saatiin vuodelta 2017. Edellinen kysely vuonna 2015 epäonnistui valtakunnallisesti, eikä niitä tietoja ollut käytettävissä hyvinvointikertomuksessa.

Kaikkien hyvinvointikertomuksessa käytettyjen indikaattoreiden osalta ei kerätä valtakunnallisesti eikä siten saada uutta tietoa joka vuosi. Tästä johtuen käsillä olevassa hyvinvointiraportissa ei ole voitu päivittää kaikkia hyvinvointikertomuksen teemoja.

Vertailukaupunkeihin viitattaessa tarkoitetaan Hämeenlinnaa, Joensuuta, Jyväskylää, Kouvola, Kuopio, Lahtea, Lappeenrantaa ja Vaasaa.

Hyvinvointiraportin ovat laatineet Porin kaupungin hyvinvointiryhmä ja hyvinvointitiimi yhdessä eri toimialojen asiantuntijoiden kanssa.

Tiivistelmä

Perusopetuksessa olevista oppilaista suurin osa on tyytyväisiä elämäänsä. Porissa lapsilla ja nuorilla on hyvin ystäviä suhteessa valtakunnallisiin lukuihin, lukuun ottamatta 8. ja 9. -luokkalaisia. Yläkouluikäisten nuorten tupakointi on selvästi vähentynyt ja nuuskan käyttö on vähäistä. Tupakointi on silti yleisempää Porissa kuin vertailukaupungeissa.

Porilaiset nuoret ja nuoret aikuiset voivat pääosin hyvin. Valtaosalla nuoria on ystäviä, he eivät tupakoi päivittäin tai käytä päihteitä viikoittain. Alkoholin käyttö ja huumeekokeilut ovat kuitenkin jonkin verran lisääntyneet. Opiskelijoiden osallisuudessa on puutteita erityisesti ammatillisessa koulutuksessa.

Nuorten psyykinen oireilu on lisääntynyt ja näkyy sekä nuorisopsykiatrian käyntimäärissä että koulujen arjessa. Tämä kehitys lisää selvästi tarvetta matalan kynnyksen puuttumiseen ongelmiin lasten ja nuorten palveluissa.

Sekä lasten ja nuorten vanhempien että lasten ja nuorten kanssa tekemisissä olevien ammattilaisten myönteiset asenteet ovat tärkeitä. Aikuisten tulee osata kuunnella lapsia ja nuoria ja olla kiinnostuneita heidän asioistaan.

Porissa lihavuus ja liikkumattomuus ovat haasteena kaikissa ikäryhmissä. Perinteisten keinojen lisäksi tarvitaan uusia avauksia siihen, miten porilaiset saadaan liikkumaan ja syömään terveellisemmin. Mahdollisuuksia liikkumiseen on runsaasti.

Väkivallan kokonaismäärä on vähentynyt Porissa ja asuinalueet koetaan turvallisiksi asua. Porin väkimäärä on vähentynyt ja syntyvyys on laskussa. Työttömyys on laskenut.

Porilaisten hyvinvoinnin tila vuonna 2017

Tässä kappaleessa nostetaan esiin porilaisten hyvinvoinnin tilaa vuonna 2017 ikäryhmittäin käytettävissä olleen uuden indikaattoritiedon valossa.

1. Talous ja elinvoima

Vuonna 2017 Porin väkiluku vähentyi noin 300 henkilöllä, mutta siitä huolimatta Pori palasi Suomen kymmenen suurimman kaupungin joukkoon.

Syntyvyys on hälyttävässä laskussa. Vuonna 2017 Poriin syntyi 702 uutta porilaista, kun sama luku kaksi vuotta aikaisemmin oli vielä 803. Edelleen työkäisten määrä laskee samanaikaisesti kun iäkkäiden määrä nousee, mikä heikentää taloudellista huoltosuhdetta.

Taloudellisen nousun myötä työttömyys alkoi selvästi laskea vuonna 2017. Vuonna 2017 alkoi näkyä myös työvoimapula tietyillä kasvualoilla.

2. Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet

Kaikilla lapsilla on subjektiivinen oikeus kunnalliseen varhaiskasvatukseen. 3-5-vuotiaiden ikäluokissa on eniten lapsia varhaiskasvatuksessa. Kotihoidon tuki loppuu lapsen täyttäessä 3-vuotta ja 6-vuotiaana hän siirtyy esiopetukseen. Ikäluokkien pienentymisen myötä ikäryhmän osuus palvelujen käyttäjinä on käytännössä lisääntynyt suhteessa ikäluokan kokoon. Sama suuntaus näkyy myös 1-2 -vuotiaiden ikäluokassa.

Esiopetus on lakisäateistä ja tarkoitettu kaikille alle kouluikäisille lapsille vuotta ennen oppivelvollisuuden alkamista. Esiopetusta annetaan vähintään 700 tuntia vuodessa eli keskimäärin neljä tuntia päivässä. Esiopetukseen osallistui vuonna 2017 lähes koko porilainen ikäluokka.

Perusopetuksessa suurin osa oppilaista ovat tyytyväisiä elämäänsä (4. ja 5. -luokkalaisista 90 %, 8. ja 9. -luokkalaisista 75 %). Yksinäisyys koskettaa liian montaa lasta ja nuorta. Yksinäisyys lisääntyy yläluokille siirryttäessä ja tyttöjen osuus on selkeästi isompi. Itsensä yksinäiseksi tuntee 4. ja 5. -luokkalaisista noin 3 %, 8. ja 9. -luokkalaisista 9,5 % (pojat 5,2 % ja tytöt 13,5 %). Perusopetuksen 8. ja 9. -luokkalaisten osalta niiden nuorten määrä on kasvanut, joilla ei ole yhtään läheistä ystävää. 4. ja 5. -luokkalaisilla käytännössä kaikilla on vähintään yksi hyvä kaveri (99,5 %).

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus on vähentynyt 8. ja 9. -luokkalaisilla pojilla, mutta tyttöjen osalta pysynyt samana. 4. ja 5. -luokkalaisista mielialaan liittyviä ongelmia on kokenut 14 % (sama tytöillä ja pojilla). Alaikäisten nuorisopsykiatrian avohoitokäynnit ovat nousseet 2010-luvulla voimakkaasti.

Keskusteluvaikeudet vanhempien kanssa ovat vähentyneet. 41,5 % 8. ja 9. -luokkalaisista kokee keskusteluyhteyden vanhempien kanssa hyväksi, mikä on selvästi parantunut (vuonna 2013 luku oli 27,7 %).

Peruskoulun 4. ja 5. -luokkalaisista 92 % ja 8. ja 9. -luokkalaisista 80 % kokee terveydentilansa

melko tai erittäin hyväksi. Terveystilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi kokevien määrä on kuitenkin noussut usean vuoden ajan.

Koulukiusaaminen on vähentynyt, mutta tehokasta puuttumista ja nollatoleranssin tavoittelua tulee jatkaa. Oppilaita rohkaistaan enemmän omien mielipiteiden ilmaisuun ja mielipiteiden huomioiminen koulutyön kehittämisessä on lisääntynyt.

Nuorten ylipaino on lisääntynyt. Vähän liikkuvien osuus on myönteisestä kehityksestä huolimatta liian suuri.

4. ja 5. -luokkalaisista 7,4 % on käyttänyt jotain tupakkatuotetta tai sähkötupakkaa vähintään kerran (koko maa 5,5 %). Tupakointi yläkouluikäisten osalta on kuitenkin selkeästi vähentynyt, mutta on yhä yleisempää kuin vertailukaupungeissa, samoin kuin alkoholin käyttö. 8. ja 9. -luokkalaisten osalta kuukausittain tosi humalassa olevien määrä on vähentynyt. Alkoholin viikoittainen käyttö on pysynyt 8. ja 9. -luokkalaisten osalta samana. Huolena on suhtautuminen päihteisiin. 8. ja 9. -luokkalaisten hyväksyvät ikäistensä päihteiden käytön yleisemmin maan keskiarvoon verrattuna.

Nuuskan käyttö on Porissa vertailukaupungeista vähäisintä. Yläkoululaisten huumeokeilut (erityisesti kannabis) ovat yleistyneet 2010-luvulla Porissa, kun muualla ne ovat samana ajanjaksona vähentyneet. 8. ja 9. -luokkalaisista 43 % arvioi, että omanikäisen on melko tai erittäin helppoa hankkia huumeita omalta paikkakunnalta.

Lastensuojeluilmoitusten lukumäärä on pysynyt Porissa koko 2010-luvun samalla tasolla, kun se vertailukaupungeissa on noussut. Huostassa olevien lasten osuus on ollut laskeva vuoden 2012 jälkeen. Tähän on vaikuttanut monipuolistunut avohuollon tukitoimenpiteiden valikoima, kuten tukihenkilötoiminnan, perhetyön ja perhekuntoutuksen lisääntyminen. Vuonna 2016 kodin ulkopuolelle sijoitetuissa on havaittavissa pientä kasvua (1,8 %). Lastensuojelun avohuollon tukitoimien piirissä on ollut vuosi vuodelta vähemmän lapsia. Vuonna 2016 luku oli 4,7 % eli samaa tasoa kuin Satakunnassa.

3. Nuoret ja nuoret aikuiset

Porilaisista lukiolaisista 47 % kokee olevansa tärkeä osa kouluyhteisöä. Lisäksi he kokevat, että opettajat eivät ole kiinnostuneita opiskelijan kuulumisista (52 %). Porin lukioissa 10 % opiskelijoista tuntee itsensä yksinäiseksi.

Noin puolet ammatillisen koulutuksen opiskelijoista ei tiedä, miten voisi vaikuttaa oppilaitoksen asioihin ja yli kolmannes kokee, että opiskelijoiden mielipidettä ei oteta huomioon opiskelun kehittämisessä. Lukioissa tilanne on tältä osin parempi.

Köyhyyden lisääntyminen on selvästi nähtävissä erityisesti ammatillisessa koulutuksessa olevien porilaisten nuorten elämässä, mikä saattaa aiheuttaa monenlaisia fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä ongelmia. Vanhemmuuden puute on selvässä kasvussa ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden elämässä.

Sosiaalinen media ja muu nettimaailma on alkanut viedä yhä suurempaa osaa nuorten päivittäisestä ajasta, mikä osaltaan vähentää liikuntaan käytettävää aikaa. Lukiolaisten keskuudessa yhä pienenevä osa nuorista kertoo harrastavansa hengästyttävää liikuntaa päivittäin. Positiivisena asiana voidaan nähdä selvä lasku ylipainoisten lukiolaisten määrässä (vuonna 2013 16,9 % ja vuonna 2017 15,1 %). Sen sijaan ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoista ylipainoisten osuus on selvästi lisääntynyt (vuonna 2013 22,7 % ja vuonna 2017 30,5 %).

Kiusaaminen ei ole iso ongelma toisella asteella, toki kiusaamisen kitkemiseksi täytyy oppilaitoksissa koko ajan tehdä toimenpiteitä ja asiasta pitää keskustella säännöllisesti opiskelijoiden kanssa. Lukiolaisista 1,4 % kokee tulleen kiusatuksi koulussa vähintään kerran viikossa. Kiusaaminen on siirtynyt sosiaaliseen mediaan. Opiskeluhuollon henkilöstön käsityksen mukaan netissä tapahtuva kiusaaminen on lisääntynyt selvästi kaikissa koulumuodoissa. Peruskouluaikaisilla kiusaamiskokemuksilla on heijastusvaikutuksia lukiolaisiin ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoihin.

Toisen asteen opiskelijoiden osalta niiden nuorten määrä, joilla ei ole yhtään läheistä ystävää, on pysynyt samana ja lukiolaisten osalta luku on koko maan tulokseen nähden pienempi. Itsensä yksinäiseksi tuntee lukiolaisista 8,8 % (pojat 6,5% ja tytöt 9,9%) ja ammatillisen koulun oppilaista 11,4 % (pojat 6,7 % ja tytöt 16,1 %).

Porilaisten lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten turvallisuus on lisääntynyt sekä päihteiden käyttö ja tupakointi on vähentynyt. Alkoholin tilalla kannabiksen käyttö ja positiivinen suhtautuminen siihen on lisääntynyt. Ammatillisessa koulutuksessa nuuskan käyttö on myös lisääntynyt, lukioissa laskenut. Ammatillisen koulutuksen opiskelijat suhtautuvat selvästi myönteisemmin kannabiksen ja alkoholin käyttöön kuin lukiolaiset.

Lukiolaisista 80 % ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoista noin 75 % kokee terveydentilansa hyväksi tai erittäin hyväksi. Suurin osa opiskelijoista ovat tyytyväisiä elämäänsä, lukiolaisista 75 % ja ammatillisen koulutuksen oppilaista 74 %.

Ammatillisessa koulutuksessa on erityisesti lukuvuonna 2017-18 noussut esiin etäpäivien suuri määrä sekä lähiopetuksen vähyys. Opiskeluhuollon toimijat ovat saaneet tästä runsaasti palautetta vanhemmilta ja yhteistyötahoilta. Etäpäivät ja lähiopetuksen puute aiheuttavat kiinnittymättömyyttä opintoihin. On aloja, joiden opiskelijoista lähes puolella on suuria puutteita itseohjautuvuudessa eivätkä he pysty opiskelemaan itsekseen. Yleinen pahoinvointi kumuloituu, kolmannes toisen asteen opiskelijoista tarvitsee enenevässä määrin moniammatillista apua. Lukiokoulutuksessa lähiopetusta ei ole karsittu eikä etäpäiviä pidetä.

Eri tekijöistä johtuen sekä lukioissa että ammatillisessa koulutuksessa on tällä hetkellä myös nuoria, jotka voivat pahoin ja juuri näiden moniongelmaisten nuorten osuus on kasvanut. Opiskelijoiden hyvinvoinnin turvaamiseksi tarvitaan monialaista osaamista ja yhteistyötä.

Lukiolaisilla ja ammattikoululaisilla on päinvastaiset tilanteet tarkasteltaessa läheisiä ystäviä, ylipainon suhteen, liikunnallisen aktiivisuuden ja huumeiden kokeilun suhteen, eli lukiolaisten tilanne on selvästi positiivisempi.

Porilaisilla nuorilla naisilla on yhä paljon raskaudenkeskeytyksiä vertailukaupunkeihin nähden, mutta suunta on ollut jo vuosia vähenevä. Rikoksista syyllisiksi epäiltyjä nuoria Porissa on paljon suhteessa vertailukaupunkeihin. Toisaalta määrä on selvästi vähenevä.

4. Työkäiset

Työkäisten porilaisten elämänlaatu on hyvällä tasolla; 20-64 -vuotiaista porilaisista 56,6 % tunsivat elämänlaatunsa hyväksi. Satakunnassa ja koko maassa luku oli pienempi. Mikäli elämänlaatua ja osallisuutta tarkastellaan sairauspäivärahaan tai työkyvyttömyyseläkkeeseen suhteutettuna, tilanne on hieman edellistä heikompi. Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneiden 25-64 -vuotiaiden osuus (18 %) vastaavan ikäisestä väestöstä on 2010-luvulla vähentynyt Porissa selvästi enemmän kuin vertailukaupungeissa.

Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavien 25-64 -vuotiaiden osuus vastaavan ikäisestä väestöstä on 2010-luvulla pysynyt ennallaan.

Työkyvyttömyyseläkkeellä ollaan Porissa hieman useammin (8,8 % väestöstä) kuin Satakunnassa keskimäärin (8,3 %). Toisaalta kaikkien työkyvyttömyyseläkettä saaneiden 25-64-vuotiaiden osuus vastaavan ikäisestä väestöstä on Porissa lievässä laskussa.

Päihteiden vuoksi sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastoilla hoidossa olleiden 25-64 -vuotiaiden osuus vastaavan ikäisistä on Porissa ollut pitkään korkea vertailukaupunkeihin nähden. Se on merkittävästi laskenut ja Pori on saavuttanut muiden kaupunkien tasoa.

Porilaiset eivät tunne itseään kovin yksinäisiksi, sillä vain 5,9 % 20-64-vuotiaista tunsi yksinäisyyttä. Satakunnassa vastaava luku on 7,2 %. Asuinalue koettiin turvalliseksi, sillä jopa 90,7 % 20-64 -vuotiaista koki olevansa tyytyväinen asuinalueensa turvallisuuteen.

5. Ikäihmiset

Ikäihmiset tuntevat edelleen melko usein itsensä yksinäisiksi ja ovat fyysisesti heikommassa kunnossa kuin vertailukaupungeissa. Päivittäin tupakoivien ikäihmisten osuus on edelleen suuri sekä alkoholin käyttö on lisääntynyt.

Mahdollisimman terveen ja toimintakykyisen ikääntymisen turvaavia toimia on edistettävä ja kotona asumista on tuettava. Ikäihmisten liikkumiseen, liikuntakykyyn ja ravitsemustilan parantamiseen panostetaan vanhustalveluissa entistä enemmän.

6. Kaikki ikäryhmät

Porissa on suhteessa muihin vertailukaupunkeihin vähän itsensä yksinäiseksi kokevia. Koti- ja vapaa-ajan tapaturmiin liittyvät hoitajaksot ovat lisääntyneet. Työttömien määrä on vähentynyt.

Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneiden rikosten määrä on 2010-luvulla vähentynyt. Päihteiden vaikutuksen alaisena tehdyistä rikoksista syyllisiksi epäiltyjen määrä on puolittunut 2010-luvulla. Samoin päihteiden vaikutuksen alaisina tehdyistä väkivaltarikoksista syyllisiksi epäiltyjen määrä on vähentynyt merkittävästi.

Vuoden 2017 väkivaltatilasto Porin osalta näyttää positiiviselta eli väkivallan kokonaismäärä on vähentynyt poliisin tilastotietojen edellisen vuoden 541 tapauksesta 441 tapaukseen. Tapausten määrä on vähentynyt sekä yleisillä paikoilla, ravintoloissa että yksityisillä alueilla. Vähentymistä on tapahtunut erityisesti rikoslaissa määriteltyjen lievien ja tavallisten pahoinpitelyiden osalta. Sen sijaan törkeiden tekemuotojen määrä on noussut 37:stä 48:aan. Pidemmän aikavälin tarkastelussa vuoden 2017 väkivaltarikosten kokonaismäärä sijoittuu hiukan vuoden 2015 määrään alle, mutta ylittää lievästi vuosien 2013 ja 2014 määrän.

Pori on poliisin katuturvallisuusindeksin mukaan Suomen suurista kaupungeista kolmanneksi turvallisin. Pori oli Poliisiammattikorkeakoulun tilaston suurin nousija katuturvallisuudessa. Porissa katujen turvallisuus on parantunut vuodesta 2010 vuoteen 2017 noin 30 prosenttia indeksipisteillä mitattuna.

Porin poliisiasemalla toimivan moniammatillisen Ankkuri-tiimin tehtäviin kuuluu alle 18-vuotiaiden nuorten rikosentekijöiden sekä lähisuhde- ja perheväkivalta tapausten kokonaisvaltainen selvittäminen. Vuonna 2017 nuorten juttuja hoidettiin 286 nuoren kohdalla. Toimintavuoden aikana nuorten osalta kolme yleisintä rikosnimikettä olivat omaisuusrikokset, vahingonteot ja pahoinpitelyt. Toimintavuoden 2017 aikana tyttöjä asiakkaista oli 62 ja poikia 224. Porilaisten nuorten määrä oli

214, ulvilalaisten 50 ja merikarvialaisten 5 sekä 17 muista kunnasta. Muista kunnista olevat olivat pääosin Porin alueelle sijoitettua nuoria. Ankkuri-tiimin lähisuhdeväkivallan määrässä tapahtui laskua aiempiin vuosiin verrattuna. Lähisuhdeväkivaltatapauksia hoidettiin 41 ja näissä perheissä oli yhteensä 98 lasta. Porilaisia näistä oli 37 perhettä. Erityisesti koulujen kanssa tehty yhteistyö on ollut vireää vuoden 2017 aikana ja tiimi on jalkautunut eri kouluihin tarpeen mukaan. Ankkuri-tiimin toiminnan tultua tutuksi konsultaatioiden määrä on lisääntynyt.

THL:n Terveiden edistämisen aktiivisuus -mittareista (TEA-viisari) vuodelta 2017 on uutta tietoa vain kuntajohdon osalta. Sen mukaan Porin kuntajohdon kaikilla neljällä osa-alueella (johtaminen, sitoutuminen, seuranta ja tarveanalyysi sekä osallisuus) on tapahtunut muutosta parempaan suuntaan. Tulokset ovat hyviä.

Porin kaupungin hyvinvointiohjelman 2016-2025 tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

HYVINVOINTIOHJELMAN 2016-2025 TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	TOTEUTUMA VUONNA 2017
<p>Nuorisopassien käyttömäärät ovat hyviä ja niiden toimintaa kannattaa jatkaa. Nuorisopassien käytön seuranta on saatu ajantasaiseksi vasta lukuvuoden 2016-17 alkaessa siirryttäessä sähköisiin passeihin. Iltapäivätoimintaan osallistuvien määrä on melko hyvä ja myös suurin osa on tyytyväistä Iltiksen palveluaikoihin. Ilmapiiri ja toiminnan turvallisuus Iltiksessä koetaan erinomaiseksi. Väkkäritoimintaa toteutetaan n. 60 %:ssa kouluista. Nyt hankkeena oleva Liikkuva koulu edistää edelleen nykyistä väkkäritoimintaa. Liikuntakerhoja on kerhovalikossa kaikkein eniten. Oppilaat ruokailevat alakoulussa säännöllisesti, mutta yläkouluilla ruokailuun osallistuminen on n. 80%:n tasolla.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nuorisopassien käyttömäärät ovat hyviä ja toimintaa kannattaa jatkaa ja kehittää. Lukuvuodesta 2016–2017 alkaen nuorisopassilla 6. luokkalaiset ovat saaneet 43 ilmaista uintikertaa. Kohderyhmän laajentaminen on samalla lisännyt käyttömääriä. • Iltapäivätoiminnan valtakunnallisen palautekyselyn tulokset ovat saatavilla vasta loppuvuodesta 2018. • Väkkäritoimintaa toteutetaan lähes kaikissa kouluissa. Liikkuva koulu -hanke ja uuden opetussuunnitelman käyttöönotto ovat lisänneet oppituntien toiminnallisuutta ja koulupäivän liikunnallistaminen on monessa koulussa kehittämiskohteena. Liikuntakerhoja on edelleen paljon tarjolla. • Koulujen kerhoja ovat lisänneet hallituksen kärkihankeen Parannetaan taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta –hankerahoitus. Avustuksella tuetaan harrastetuntien järjestämistä koulupäivän yhteydessä koulujen tiloissa tai kouluja lähellä olevissa kulttuuritiloissa sekä lasten ja nuorten omatoimista harrastamista koulujen tiloissa. • Yläkouluissa kouluruoan syö 73 % (koko maa 70 %) 8. ja 9. luokan oppilaista (kouluterveyskysely).

<p>Rakennetun ympäristön toimivuudesta huolehditaan siten, että tilat soveltuvat kaikkien ikäryhmien käyttöön, mm. liikkumisesteitä on poistettu. Kaupunkilaisia houkutellaan ottamaan vastuuta omasta hyvinvoinnistaan: Porissa voi nauttia luonnosta keskellä kaupunkia. Kansallinen kaupunkipuisto ja muut viheralueet tarjoavat edellytyksiä sekä porilaisten että kaupungissa vierailevien ja matkailevien hyvinvoinnille. Yli 300 kilometriä pitkä kävely- ja pyörätieverkosto tarjoaa hyvät mahdollisuudet liikkumiseen ilman autoakin.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • KLV- ja polkureittien sekä penkkien kunnossapito. • Valaisinmuutokset energiatehokkaisiin valaisintyyppeihin. • Matkakeskuksen toteutuksessa huomioitiin erityisesti esteettömyys ja turvallisuus. • Kävely- ja pyöräilyolosuhteiden parantaminen Porissa –diplomityö teetettiin. • Liikkumisen ohjauksen materiaalipaketit laadittiin eri kohderyhmille. • Suojateiden havaittavuuden lisäämistä ja esteettömyystoimenpiteitä tehtiin. • Kävely- ja pyörätieverkostoa täydennettiin. • Kulttuuriyksikön eri toimipisteissä huolehdittiin tilojen saavutettavuudesta noudattaen Porin kulttuurin saavutettavuuden ja moninaisuuden suunnitelmaa esim. palvelupisteiden toimivuudessa • Meri-Porin luontoreitistön osaksi Mäntyniemeen on ympäristö- ja lupapalvelut –toimialan työnä valmistunut esteetön yhdyspolku, jonka kautta pääsee Yterin Lietteiden reitille, jossa on jo ennestään esteettömiä rakenteita. • Laiduneläimet ja maisemapellot toimineet vetovoimatekijänä houkuttellen ihmisiä ulkoilemaan. • Infran osallistuminen Suomen Luonnonpäivään. • Markkinoitiin kaupungin viheralueita ja niissä järjestettäviä tapahtumia sekä tietoa mm. Kansallisen kaupunkipuiston some-kanavissa
<p>Vapaa-aikatoimen verkkopalveluissa sosiaalisen median mahdollisuudet ja käyttö kasvoivat merkittävästi. Nuorisovaltuuston edustajat pitivät lautakuntapaikkojaan merkittävinä. Nuorten kynnys osallistua asioiden käsittelyyn lautakuntien kokouksissa on osoittautunut korkeaksi. Asiaan vaikuttaa muun muassa se, ettei lautakuntien ilmapiiri kaikilta osin houkuttele nuoria mukaan keskusteluun. Kokouksiin osallistuneet nuoret pitivät kuitenkin lautakuntiin osallistumista tärkeänä, koska nuorisovaltuusto saa tietoa, mitä nuoriin vaikuttavia asioita käsitellään ja miten asioiden valmistelu,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liikunta- ja nuorisoyksikössä sosiaalisen median käyttäjien määrä on kasvanut edelleen • Nuorisovaltuustolla edustus kaikissa muissa lautakunnissa paitsi perusturvassa • Nuorisovaltuusto selvittänyt mahdollisuuksia saada edustus perusturvalautakuntaan, kaupungin hallitukseen ja valtuustoon sekä mahdollisuutta saada kaksi edustajaa/lautakunta nyt, kun lautakuntien määrä on vähentynyt organisaatiouudistuksen myötä • Lautakuntatyöskentely kehittynyt positiiviseen suuntaan. Nuoret on otettu hyvin vastaan ja he

<p>käsittely ja toteutus kaupungin hallinnossa toteutuvat. Osallistumiskäytäntöä on syytä jatkaa.</p>	<p>kokivat tulleen kuuluisiksi. Kummivaltuutettu toiminta ei alkuvuodesta toiminut kovin hyvin, mutta vuoden loppupuoliskolla asia korjaantui ja sen jälkeen se on toiminut hyvin.</p>
<p>Kaupungin terveyttä edistävään liikuntatoimintaan osallistuvien määrässä ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Varsinkin omatoimiseen liikuntaan kannustaminen tulee muuttamaan. Perinteiset kuntokampanjat kuntolaatikkoineen ja vihkoineen ovat seniori-ikäisten suosiossa. Nuoremmat polvet tukeutuvat liikunnassaan aiempaa enemmän uusiin mobiililaitteisiin ja sovelluksiin.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Panostetaan lähiliikuntapaikkojen ja muiden vastaavien toimintojen suunnitteluun ja toteuttamiseen. • Kansallinen kaupunkipuisto kannustaa tiedottamisessaan ihmisiä liikkumaan erilaisissa ympäristöissä tiedottaen samalla tulevista tapahtumista, niin Porissa kuin muissakin kaupunkien kaupunkipuistoissa. • Liikuntatoimi on toteuttanut kuntokampanjoita seniori-ikäisille.
<p>Suurin osa porilaisista (80 %) ei koe pelkoa yleisillä paikoilla. Eniten pelkoa aiheuttavat humalaiset, maahanmuuttajat, huonon valaistuksen johdosta pimeä ja liikenne. Pahoinpitelyrikosten kokonaismäärä on vähentynyt. Poliisilta ei saatu tietoja seuraaviin mittareihin: Perheväkivaltaan liittyvät kotihälytykset, Vahingonteot sekä Päähtyneet henkilöt ja häiriökäyttäytymiset. Näiden mittareiden tarpeellisuus tulee harkita myöhemmin.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Yleisten alueiden valaisinten muuttaminen pidentää huoltoväliä ja vähentää energiakulutusta, joka edesauttaa valaistujen reittien lisäämistä. • Porin poliisille ilmoitettujen pahoinpitelyrikosten kokonaismäärä on vähentynyt, mutta törkeiden tekemuotojen määrä on noussut. • Teknisen toimialan toimesta toteutetun Yhdyskuntatekniset palvelut – tutkimuksen mukaan edelleen suurin osa porilaisista pitää asuinalueitaan turvallisena.
<p>Kaikkien ikäryhmien osallistumismenetelmiä kaupungin rakenteissa ja palveluissa tulee kehittää ja kokeilla. Vahvistetaan kaupunkilaisten omia voimavaroja ja varmistetaan osallisuutta edistävä toimintaympäristö.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Porin kaupungille laadittiin osallisuus- ja vuorovaikutusmalli, jota tullaan hyödyntämään hankkeissa ja kaupunkilaisten osallistamisessa. Mallia kuitenkin tulisi vahvemmin nostaa esiin ja sen käyttöön kouluttaa/opastaa. • Kansallinen kaupunkipuisto teettää vuosittain osallistavia tehtäviä kaupunkilaisille tapahtumiensa yhteydessä • Kulttuuriyksikössä suunniteltiin vuonna 2018 aloitettava kirjaston asiakasraatitoiminta aikuisille, nuorille ja lapsille. Lasten ja nuorten osallisuutta oman ympäristönsä luomiseen lisättiin mm. osallistamalla heidät julkisten taideteosten tekemiseen ja suunnitteluun. Kuntalaisten osallisuutta kulttuuripalveluihin edistettiin maksuttomilla ja / tai erityisryhmille räätälöidyillä palveluilla. Kulttuurin alueella yhteistyö kulttuuritoimijoiden kanssa vahvistaa osallisuutta

	<p>edistävää kulttuurista toimintaympäristöä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lasten ja nuorten osallisuutta ja vaikuttamista tuetaan ”Vaikuttamisen polku” toimintamallilla. Se on toimintamalli, jossa porilaiset lapset ja nuoret voivat koulukohtaisen työskentelyn, alueparlamenttien, nuorisovaltuuston ja verkkodemokratian (nuortenideat.fi) kautta vaikuttaa kaupungin päätöksentekoon. • Erilaisia asiakasraateja on hyödynnetty
--	---

Täydennykset valtuustokauden 2017-2020 kehittämisehdotuksiin loppukaudelle

Harrastaminen

- Kaupunki tunnistaa sen lasten ja nuorten joukon, joka haluaisi vapaa-aikanaan harrastaa nykyistä enemmän, mutta jota tämänhetkinen järjestöjen toiminta ei saavuta.
- Jatketaan harrastepassien kehittämistä keskittyen yläkoululaisiin sekä alakoulujen 5.-6. luokkalaisiin.
- Liikunta- ja harrastuspaikkojen sekä päiväkotij- ja koulupihojen monipuolisuuden turvaaminen ja käyttöasteen nostaminen käyttäjiä kuulemalla ja osallistaen suunnitteluun.
- Koulujen kerhotoimintaa kehitetään edelleen.
- Koulujen kehittämistoimenpiteet kohdistuvat koulupäivän toiminnallistamiseen ja liikunnallistamiseen.
- Houkutellaan ihmisiä luontoon eri tavoin (viljelypalstat, ruokapuistot, maisemapellot, laiduneläimet, taidetapahtumat).
- Kansallinen kaupunkipuisto tarjoaa ja mahdollistaa eheän viheralueverkoston kaupungissa, jossa harrastaa monipuolisesti joko yksin tai ryhmässä, ohjatusti tai ilman. Mahdollisuuksista markkinoidaan jatkuvasti.
- Varmistetaan hyvät ja ammattilaisen tekemät pihasuunnitelmat rakennusvalvonnassa.
- Huomioidaan harrastamisen monimuotoisuus: Taide, kulttuuri, luonnossa liikkuminen, urheilu ja liikunta.

Vanhemmuuden tukeminen

- Kaupunki panostaa eriarvoisuuden kaventamiseen, lapsille ja lapsiperheille suunnattujen toimien on oltava suunnattu kaikille, mutta oikeassa suhteessa sosiaalisen aseman heikkouteen.
- Vanhempien osallisuuden lisääminen lapsuudesta nuoruuteen. Esimerkiksi Toimiva Lapsi & perhe – menetelmän käyttöönotto kaikissa palveluissa (sisältää mm. Lapset puheeksi –menetelmän ja sen kouluttajakoulutus, Neuvokas-perhe –toimintamalli, Ihmeelliset vuodet, Kultane –neuvolatoiminta).
- Ennaltaehkäisevien kohdennettujen menetelmien käyttöönotto, esimerkiksi Icehearts joukkueurheilun toimintamalli, joka antaa kaikille lapsille mahdollisuuden.

Työllisyyden parantaminen

- Käynnistetään nuorten palvelujen ”Ohjaamo” -keskus, johon keskitetään työllisyys- ja koulutuspalveluita sekä nuorten kannalta merkittävää tietoa, ohjausta ja neuvontaa.
- Osallistutaan aktiivisesti työllisyyteen liittyviin uusiin kokeiluihin ja avauksiin (sosiaalinen kuntoutus, työelämäkokeilu).

- Otetaan työllisyysasteen nostaminen huomioon kaikessa kaupungin kehittämisessä toimintaa ohjaavana periaatteena.
- Työllistetään opiskelijoita ja työttömiä julkisten alueiden rakentamisessa ja kunnossapidossa.

Terve ja toimintakykyinen ikääntyvä

- Yksinäisyyteen puuttuminen. Vapaaehtoisten soittoringin laajentaminen. Jatketaan 80-vuotiaille tehtäviä hyvinvointia edistäviä kotikäyntejä, mutta niiden lisäksi aloitetaan 75-vuotiaiden terveystarkastukset. Laajennetaan ikäihmisille suunnattuja liikuntapalveluita sekä järjestetään erilaisia ikäihmisille suunnattuja aktivointitempauksia.
- Jatketaan Omaishoitajien terveystarkastuksia.
- Perustetaan ikäihmisten puistoja, joissa luonnonläheinen ja esteetön ympäristö on tarkoitettu ikäihmisten aktivointiin, virkistäytymiseen ja kohtaamispaikaksi. Näin saadaan ikäihmiset liikkumaan ulkona ympärivuotisesti ja mahdollistetaan heidän kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ylläpito ja kohentaminen monipuolisella tavalla luontoympäristössä (Diapuisto).
- Jaetaan ikääntyville tarkoitettua liikkumisen ohjauksen materiaalipakettia ja perehdytetään eri liikkumistapamahdollisuuksiin.
- Lisätään ohjattua toimintaa ikäihmisten aktivoimiseksi (Yhdessä ryhmät).

Terveellinen ja turvallinen toimintaympäristö

- Turvallisuustyötä tehdään myös osana kaupungin hyvinvointityötä.
- Jatketaan turvallisuusyhteistyötä paikallisesti. Säilytetään hyvät käytännöt meneillään olevissa reformeissa. Edellytetään muutoksissa, että turvallisuusyhteistyö syvenee entisestään.
- Sisäilman puhtaudesta pidetään parempaa huolta. Toteutetaan kaupungin sisäilmatoimintamallia, koulutetaan henkilökuntaa.
- Esteettömyyteen ja turvalliseen liikenneympäristöön kiinnitetään enemmän huomiota (pyöräteiden kunto).
- Kaikissa uusissa katu- ja puistokohteissa pyritään esteettömiin ratkaisuihin. Lisätään helppohoitoisia istuinpaikkoja reiteille.
- Luontoa ja kevyen liikenteen väylästä hyödynnetään aiempaa enemmän liikkumiseen ja vapaa-ajan harrastamiseen.
- Liikkumisen ohjauksella kannustetaan ihmisiä kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen käyttäjiksi.

Hyvinvointia edistävien hankkeiden koordinointi ja ulkopuolisen rahoituksen hakeminen

- Rekrytoidaan sisäisesti hankeosaaja Porin kaupungille.